

APD – Den oversete diagnose med de store konsekvenser

Åh nej – ikke endnu en diagnose! Ikke flere bogstaver at hæfte på børn! Ikke mere debat om reelle diagnoser, medicinering eller bekvemmelhedsforklaringer!

Af Dorte Bisgaard og Helle Overballe Mogensen

Dorte Bisgaard

Helle O. Mogensen

Nixen – Ikke denne gang. Denne diagnose er 'the real stuff', som særdeles nemt kan påvises med et særligt audiologisk testbatteri, selvom den har sneget sig under radaren i store dele af Europa, og ikke mindst i Danmark. APD er ikke en ny diagnose, idet den blev anerkendt som en officiel, auditiv forstyrrelse i Danmark allerede i 2006. APD kan afhjælpes og

behandles, men manglende viden om forstyrrelsen forhindrer, på nuværende tidspunkt, en række børn og unge med APD i at få den rigtige hjælp og støtte.

Fare for fejldiagnosticering

Vi oplever i vores daglige virke som henholdsvis tale-høre-konsulent og inklusionsvejleder, at børn med APD ikke får den forståelse og hjælp, de har behov for. Det drejer sig om børn, der vækker bekymring, og som forvirrer såvel professionelle som forældre, fordi de udviser store vanskeligheder i forhold til læring og social adfærd. APD kan forveksles med ADHD/ADD, fordi APD kan betyde, at barnet ikke kan opretholde opmærksomhed og koncentration og derfor reagerer med adfærd knyttet til eksempelvis ADHD. Der er reel fare for fejldiagnosticering.

Når vi finder det bydende nødvendigt at oplyse og informere om lytteforstyrrelsen APD, skyldes det, at APD kan medføre store indlæringsvanskeligheder og forringede færdigheder i fællesskabet. Det kan have gennemgribende konsekvenser for udvikling og trivsel og kan i værste fald betyde, at barnet og den unge ikke formår at gennemføre en grundskole, endsige opnå en ungdomsuddannelse.

Børn og unge med APD vil ofte få påvist normal hørelse, og det kan virke uforståeligt, at der kan være problemer forbundet med lytteevnen, når en traditionel høretest hos ørelægen viser normal hørelse. Men dét, som er vigtigt at forstå, er, at der er forskel på at høre en tone og at lytte til tale. APD opstår, når ørerne udmærket kan høre, men lydene ikke kan skelnes fra andre lyde, sorteres og vurderes i forhold til relevans og derfor ikke bearbejdes i hjernen på korrekt vis.

Børn med svage lyttefærdigheder, har problemer med at forstå mundtlige forklaringer og be'r tit om gentagelser, ligesom de gang på gang kan misforstå, hvad der bliver sagt, især i situationer, hvor talen forstyrres af støj. Den mangelfulde lytteevne kan give sig udslag i forsinkede læsestavefærdigheder, fordi det selvsagt er vanskeligt at lytte sig frem til og skelne de små nuancer mellem sproglydene præcist nok.

Simple pædagogiske tiltag

På grund af kompleksiteten er børn og unge med APD i overhængende fare for at få selvværdsproblemer og komme i dårlig trivsel med angst eller endda depression. Det er af allerstørste betydning, at vi forstår konsekvenserne af denne perceptions(sanse)forstyrrelse, således at forældre og de professionelle har kend-

APD er en forkortelse for *Auditory Processing Disorder*, der til dansk kan oversættes med *Auditiv processeringsforstyrrelse*.

APD kan stærkt forenklet visualiseres med disse to illustrationer: Enten kan høreforstyrrelsen være årsag til en dårlig forståelse af tale 'Jeg hørte godt, at du sagde noget, men jeg forstod ikke, hvad du sagde', eller også kan høreforstyrrelsen være årsag til, at barnet generelt distraheres af for mange lyde, er meget følsom over for larm eller slet ikke kan udholde bestemte lyde og må holde sig for ørerne eller flygte. Der er sparsomt

Som at høre gennem en glasklokke og/eller oplevelsen af lydige bombardementer.

Illustration fra 'Når hjernen ikke lytter' af Dorte Bisgaard og Helle Overballe Mogensen, Dansk Psykologisk Forlag, 2015

med forskning i forekomsten af APD, specielt med henblik på børn, men det antages af flere toneangivende forskere i udlandet at ligge et sted mellem 2 og 7 %, hvilket måske er lavt nok sat.

Tegn på APD/Symptomer

- Forsinket sprogudvikling – et lille ordforråd og en usikker begrebsviden.
- Svært ved at skelne lyde, der lydligt minder om hinanden.
- Dårlig opfattelse af rim, remser og sangtekster.
- Udtaleforstyrrelse/utydelig, mumlende tale med tab af småord.
- Virker 'hørehæmmet', siger ofte 'Hvad?' – behøver gentagelser.
- Svært ved at forstå en længere besked.
- Viser langsom eller forsinkede reaktioner på spørgsmål.
- Svært ved at huske en information, der gives mundtligt.
- Synes distræt, mangler opmærksomhed og koncentrationsevne.
- Overvældes, frustreres og kommer i konflikter på grund af misforståelser.
- Dårlig til at 'hente' ordene frem — svært ved formulering og korrekt ordstilling.
- Forsinket læsetilegnelse – svært ved at høre lydene, der danner ordet.
- Problemer med at fastholde opmærksomhed mod lyde.
- Har vanskeligt ved at opfatte tale med baggrundsstøj.
- Svært ved at retningsbestemme en lydkilde.
- Indlæringsproblemer.
- Sætter lydstyrken for musik, TV og lign. usædvanlig højt.
- Lydfølsom. Tåler ikke larm – holder sig for ørerne.
- Dårlig til at engagere sig socialt – trækker sig fra socialt samvær.

skab til konsekvenserne af APD, og møder børnene med den rette forståelse så tidligt som muligt. Forskningsresultater viser, at det i mange tilfælde har en stor og positiv effekt for børn med APD at modtage de rette støttedmæssige foranstaltninger, dels ved hjælp af simple pædagogiske tiltag og dels ved særlig træning eller teknisk udstyr. Der findes altså hensigtsmæssige støttestrategier og behandling.

Sådan understøtter du elever med APD

Hvad gør man så, hvis APD er konstateret? De første og måske vigtigste tiltag, som afhjælper APD, skal findes i det lyd-mæssige miljø, som omgiver barnet. Det er indlysende, at alle former for støj kan bidrage til at reducere barnets forståelse og læring. Derfor er støjreduktion et helt nødvendigt tiltag. For nogle børn med APD er et personligt forstærkersystem en god hjælp, der giver mulighed for at høre læringsformidleren tydeligere, idet vedkommendes stemme ikke behøver at konkurrere med lokalets arbejdsstøj. Den hensynsfulde læringsformidler kan desuden understøtte eleven med APD ved at:

- sørge for en god placering, hvor der tages hensyn til individuelle behov
- holde ro i klassen
- have struktur og overskuelighed og udøve tydelig klasseledelse
- tydeliggøre, at et emne er færdigt og et nyt begynder
- holde pause mellem meddelelser og anvender hyppige gentagelser

- anvende visuel støtte så meget som muligt: kort, plancher, konkreter og lign.
- tale tydeligt og vende front ud mod klassen, og vente med at tale, til notaterne er skrevet op på tavlen
- blive stående på samme sted frem for at gå rundt i klassen, fordi det er sværere at følge lyden og samtidig høre, når lydstyrken varierer ved forskellige afstande
- nævne navnet på den elev, der spørges – evt. sammen med en håndbevægelse i elevens retning samt huske at gentage, hvad de andre elever har sagt
- yde en særlig indsats i forhold til læsning
- aflaste eleven via små pauser
- arbejde tæt sammen med eleven om, hvad der virker, og hvilke hensyn som behøves
- overveje brug af samme type tiltag som gavner ved ADHD.

	Lyde generer
	Bed den voksne om ro
	Brug hovedtelefoner
	Bed om lov til at sidde et andet sted/arbejde selv
	Gå ud fra klassen, få ro i 5 minutter

Dorte Bisgaard: Tale-hørekonsulent i Ålborg, speciallærer i læse-staveforstyrrelse, oplægsholder, artikel-skribent, fagbogsforfatter og testudvikler
www.apdviden.dk eller www.sprogogapd.dk

Helle Overballe Mogensen: Lærer på Møllevangskolen i Aarhus, inklusionsvejleder, fagbogsforfatter og foredragsholder
www.apdviden.dk eller www.boernsforstyrrelse.dk

Dorte Bisgaard og Helle Overballe Mogensen er forfattere til 'Når hjernen ikke lytter' om høreforstyrrelsen APD - Auditory Processing Disorder, udgivet af Dansk Psykologisk Forlag, 2015.